

ДБН А.3.2-2-2009 “ССБП. ОХОРОНА ПРАЦІ І ПРОМИСЛОВА БЕЗПЕКА У БУДІВНИЦТВІ. Основні положення”

Організація і виконання будівельно-монтажних робіт повинні відповідати вимогам:

- - законодавства України про охорону праці (далі - законодавство);
- - природоохоронного законодавства;
- - нормативно-правових актів, що містять вимоги з охорони праці;
- - державних стандартів системи стандартів безпеки праці (ССБП);
- - державних будівельних норм (ДБН);
- - правил безпечного зведення та безпечної експлуатації будинків і споруд;
- - галузевих правил і типових інструкцій з охорони праці, що затверджені у визначеному порядку;
- - гігієнічних нормативів, санітарних правил і норм, затверджених Міністерством охорони здоров'я України.

В системі управління охороною праці (СУОП) у будівельній галузі застосовують наступні означення.

Робота на висоті – роботи, під час виконання яких працівник перебуває на відстані менше 2 м від межі неогороджених перепадів на висоті 1,3 м і більше від поверхні ґрунту, перекриття або робочого настилу. У разі наявності похилої робочої поверхні (наприклад, у разі виконання покрівельних робіт) зоною роботи на висоті є вся робоча поверхня (похила поверхня – це поверхня, що має кут нахилу до горизонтальної площини 12° і більше). **Основним засобом індивідуального захисту** під час роботи на висоті є запобіжний пояс.

Верхолазні роботи – роботи, які виконують на висоті понад 5 м від поверхні ґрунту, перекриття або робочого настилу, над якими виконують роботи безпосередньо з конструкцій або обладнання. Єдиним засобом індивідуального захисту під час верхолазних робіт є запобіжний пояс.

Охорона праці – система правових, соціально-економічних, організацій-но-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності.

Особа, яка працює на умовах цивільно-трудоного договору – фізична особа, яка безпосередньо власною працею виконує трудову функцію винятково згідно з умовами укладеної з ним трудової угоди (договору-підряду) відповідно до Цивільного Кодексу України, при цьому усі ризики від виконання такої трудової функції несе фізична особа.

Будівельний об'єкт – будинок або споруда у процесі зведення, тобто постійно змінює свої властивості і ступінь готовності, бо він перебуває у безперервному процесі поступової реалізації проекту, що обумовлює зміну умов виробництва на конкретному будівельному майданчику.

Будівельний майданчик – простір, в якому розташований будівельний об'єкт, наявні або тимчасові споруди, інженерні мережі і матеріально-технічні ресурси, необхідні для виконання будівельних робіт.

Уведення в експлуатацію – подія, що фіксує готовність будівлі, споруд і устаткування до використання за призначенням, документально оформлена в установленому порядку.

Територія діючого підприємства – територія, яка експлуатується підприємством, де перебувають будівлі, споруди та інженерні комунікації, уведені в експлуатацію в установленому порядку.

Замовник за 30 робочих днів до початку основних будівельно-монтажних робіт зобов'язаний повідомити територіальний орган Державної служби з питань праці про дату початку робіт за формою згідно з додатком Н ДБН А.3.1-5.

Виконанню основних будівельно-монтажних робіт на об'єктах будівництва повинен передувати комплекс підготовчих заходів і робіт згідно з 1.5 ДБН А.3.1-5.

Завершення цих робіт згідно з додатком Н ДБН А.3.1-5 підтверджується актом комісії про закінчення позамайданчикових і внутрішньомайданчикових підготовчих робіт і готовність об'єкта до початку будівництва.

Відповідно до цього додатка керівник генпідрядної організації за 10 робочих днів до початку основних будівельно-монтажних робіт зобов'язаний поінформувати членів цієї комісії та представника територіального органу Держпраці про дату і місце її роботи. Комісії необхідно надати:

- а) ліцензії генпідрядних та субпідрядних організацій на виконання робіт за видами відповідно;**
- б) документи про перевірку знань з безпеки праці інженерно-технічного персоналу;**
- в) документи працівників, що підтверджують право виконання робіт з підвищеною небезпекою;**
- г) відомості про забезпечення працівників будівельного об'єкта незалежно від форми власності санітарно-побутовими приміщеннями;**
- д) дозвіл на виконання робіт з підвищеною небезпекою;**
- е) проект виконання підготовчих робіт згідно з 3.1 ДБН А.3.1-5.**

Роботодавець повинен забезпечити зайнятих на будівництві працівників санітарно-побутовими приміщеннями. Мешкати у тимчасових санітарно-побутових приміщеннях на території будівельних майданчиків заборонено.

Будівельні майданчики, робочі ділянки, робочі місця повинні бути забезпечені необхідними засобами колективного та індивідуального захисту, первинними засобами пожежогасіння, а також засобами зв'язку та сигналізації.

На роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці, а також роботах, пов'язаних із забрудненням, несприятливими метеорологічними умовами, працівникам видаються безплатно (за кошти роботодавця) спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби індивідуального захисту відповідно до НПАОП 0.00-4.01, НПАОП 45.2-3.01.

Норми площ санітарно-побутових приміщень

Номенклатура приміщень	Одиниця вимірювання	Нормативний показник
Гардеробна	м ² /10 осіб	7,0
Душова з переддушовою	Те саме	5,4
Умивальня	»	2,0
Сушильня для одягу та взуття	»	2,0
Приміщення для обігрівання працюючих (захисту від сонячного випромінювання)	»	1,0
Їдальня (на напівфабрикатах) або	»	8,1
Буфет, або	»	7,0
Приміщення для відпочинку та вживання їжі	»	10
Приміщення для особистої гігієни жінок	м ² /100 жінок	3,5
Медпункт	м ² /300 осіб і більше	70 і більше
Туалет (питома площа на одну особу)	м ² /10 осіб	1

Відповідальність за дотримання вимог безпеки під час експлуатації машин, електро- та пневмоінструменту, а також технологічного оснащення покладається:

- - за технічний стан машин, інструменту, технологічного оснащення включно із засобами захисту - на організацію (особу), на балансі (у власності) якої вони перебувають, а у разі їх передачі у тимчасове користування (оренду) - на організацію (особу), визначену договором;**
- - за безпечне виконання робіт - на організації, які виконують роботи.**

Під час виконання робіт на будівельних об'єктах кількома організаціями генпідрядник, а у разі залучення замовником підрядників за прямими договорами **ЗАМОВНИК ПОВИНЕН визначити одну з підрядних організацій** відповідальною за охорону праці на об'єкті, яка зобов'язана:

- - **допускати** до виконання робіт лише тих субпідрядників (підрядників), які мають дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки;
- - спільно з субпідрядниками (підрядниками), які залучаються до виконання робіт, **розробити графік виконання сумісних робіт**, заходи безпечного виконання робіт. Ці заходи є обов'язковими для всіх організацій, які беруть участь у будівництві, і мають бути розроблені відповідно до форми додатка Г;
- - перед початком робіт **визначити небезпечні зони** на будівельному майданчику та позначити їх відповідними знаками;
- - **координувати** дотримання виконавцями вимог з охорони праці;
- - **контролювати** дотримання працівниками субпідрядних організацій рішень із питань охорони праці;
- - **забезпечити** унеможливлення допуску на об'єкт будівництва сторонніх осіб;
- - **забезпечити** реєстрацію всіх осіб, які входять на об'єкт будівництва або виходять з нього.

У разі **одночасного виконання робіт** генпідрядником і субпідрядниками (підрядниками) забезпечення виконання заходів з охорони праці загального характеру (улаштування огорожі будівельних майданчиків, зон дії небезпечних факторів, дверних прорізів ліфтових та вентиляційних шахт, технологічних прорізів у перекриттях, покриттях тощо; улаштування захисних козирків і сіток, забезпечення місць загального користування освітленням та плакатами з безпеки праці, знаками безпеки) є обов'язком генпідрядника.

Недотримання генпідрядником цих вимог не знімає відповідальності з субпідрядника (підрядника) за порушення ним правил і норм безпеки праці під час виконання робіт і можливі у зв'язку з цим нещасні випадки.

Субпідрядник (підрядник) зобов'язаний завчасно погодити з генпідрядником можливість тимчасового розбирання огорож та інших захисних засобів, що зведені генпідрядником.

Перед початком робіт генпідрядник (субпідрядник, підрядник) повинен визначити небезпечні для людей зони, в яких існує постійний вплив або може існувати потенційний вплив небезпечних факторів, що пов'язані чи не пов'язані з характером робіт, що виконуються.

До зон постійно діючих небезпечних виробничих факторів належать:

- - місця поблизу неізольованих струмопровідних частин електроустановок;**
- - місця поблизу неогороджених перепадів по висоті 1,3 м і більше;**
- - місця, де можливе перевищення гранично-допустимих концентрацій шкідливих речовин у повітрі робочої зони.**

До зон **потенційно** небезпечних факторів належать:

- - ділянки території поблизу будівлі чи споруди, що зводиться;
- - поверхи (яруси) будівель, споруд на одній захватці, над якими здійснюється монтаж (демонтаж) конструкцій, устаткування;
- - зони переміщення будівельно-дорожніх машин, обладнання або їх частин, робочих органів;
- - зони, над якими переміщуються вантажозахоплювальні пристрої з вантажем кранами (зони, над якими переміщуються частини баштового крана, зокрема противаги, частини балочної стріли баштового крана, по якій не переміщується вантажний візок, не вважаються небезпечними). Розміри небезпечних зон визначаються згідно з додатком Е.

МЕЖІ НЕБЕЗПЕЧНИХ ЗОН

Висота можливого падіння вантажу (предмета), м	У місцях, над якими виконується переміщення вантажу кранами (від горизонтальної проекції траєкторії переміщення вантажу максимальних габаритів у випадку його падіння), м	Поблизу будівлі або споруди, що будується (від її зовнішнього периметра), м
До 10	До 4	Від 1,5 до 3,5
До 20	До 7	До 5
До 70	До 10	До 7
До 120	До 15	До 10
До 200	До 20	До 15
До 300	До 25	До 20
До 450	До 30	До 25

Небезпечні зони, що можуть виникнути на будівельному майданчику під час його організації, необхідно визначати в процесі розроблення будгенплану об'єкта та у подальшому позначати на території будівельного майданчика знаками небезпеки та попереджувальними написами.

Межі небезпечних зон у місцях, де існує небезпека ураження електричним струмом

Напруга, кВ	Відстань від неогороджених неізольованих частин електроустановки (електроустаткування, кабелю та дроту) або від вертикальної площини, що утворюється проекцією на землю найближчого дроту повітряної лінії електропередачі, що знаходиться під напругою), м
До 1	1,5
Від 1 до 20	2,0
Від 35 до 110	4,0
Від 150 до 220	5,0
330	6,0
Від 550 до 750	9,0
800 постійного струму	9,0

Зони з постійно діючими небезпечними виробничими факторами повинні мати захисні (запобіжні) огорожі відповідно до вимог ГОСТ 23407 (ГОСТ 12.4.059)

Межі небезпечних зон поблизу робочих органів, що рухаються, і їх частин, **не можуть бути меншими ніж 5 м**, якщо інших вимог немає у паспорті або інструкції заводу-виробника.

Зони дії підвищеного шуму, інфразвуку, ультразвуку, вібрації, умови мікроклімату на території будівельних майданчиків, виробничих приміщень, у житлових будинках визначаються згідно з ДСН 3.3.6.037, ДСН 3.3.6.039, ДСН 3.3.6.042, СН 1304, СН 3077, СанПіН 42-120-4948.

Перед початком виконання робіт у місцях, де діють або можуть виникати небезпечні виробничі фактори, не пов'язані з характером виконуваної роботи, відповідальний виконавець робіт **повинен видати наряд-допуск** на виконання робіт підвищеної небезпеки.

Перелік робіт, на виконання яких необхідно видавати наряд-допуск, повинен бути розроблений у будівельній організації **з урахуванням місцевих умов і особливостей будівництва.**

Наряд-допуск **затверджується особою**, яка уповноважена роботодавцем, і видається керівнику робіт (виконробу, майстру). Під час виконання робіт на території діючого підприємства наряд-допуск повинен бути підписаний посадовою особою діючого підприємства.

Під час виконання робіт в охоронних зонах споруд або комунікацій наряд-допуск може бути виданий **за наявності письмового дозволу** організації - власника споруди або комунікації.

Наряд-допуск видається **на строк, необхідний** для виконання запланованого обсягу робіт. У разі виникнення в процесі виконання робіт небезпечних або шкідливих виробничих факторів, не передбачених нарядом-допуском, **роботи необхідно припинити, наряд-допуск анулювати** і поновити роботи тільки після видачі нового наряду-допуску.

Особа, яка видала наряд-допуск, **зобов'язана здійснювати контроль** за виконанням передбачених у ньому заходів із забезпечення безпеки виконання робіт.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК МІСЦЬ (УМОВ) ВИКОНАННЯ ТА ВИДІВ РОБІТ, НА ЗДІЙСНЕННЯ ЯКИХ НЕОБХІДНО ВИДАВАТИ НАРЯД-ДОПУСК

- 1 Виконання робіт із застосуванням вантажопідіймальних кранів та інших будівельних машин в охоронних зонах повітряних мереж електропередачі, газо-нафтопродуктопроводів, складів легкозаймистих або горючих рідин, горючих або зріджених газів, у зонах небезпечних підземних комунікацій.**
- 2 Виконання робіт у підземних спорудах (колодязях, шурфах), замкнутих або важкодоступних місцях.**
- 3 Виконання земляних робіт на ділянках із ґрунтом, зараженим патогенними мікроорганізмами (звалища), скотомогильниках тощо.**
- 4 Ремонт, демонтаж устаткування, ремонтні або будівельно-монтажні роботи за наявності небезпечних факторів діючого підприємства.**
- 5 Виконання газонебезпечних робіт на території, де можливий вплив небезпечних факторів із сусідніх ділянок.**
- 6 Виконання робіт в охоронних зонах автомобільних доріг і залізниць (з урахуванням вимог нормативних документів відповідних відомств).**
- 7 Будівельно-монтажні та демонтажні роботи, які виконуються у будівлях і спорудах, що знаходяться в аварійному стані.**

На будівельних об'єктах необхідно мати аптечки з медикаментами, ноші, фіксуючі шини та інші засоби надання першої долікарської допомоги.

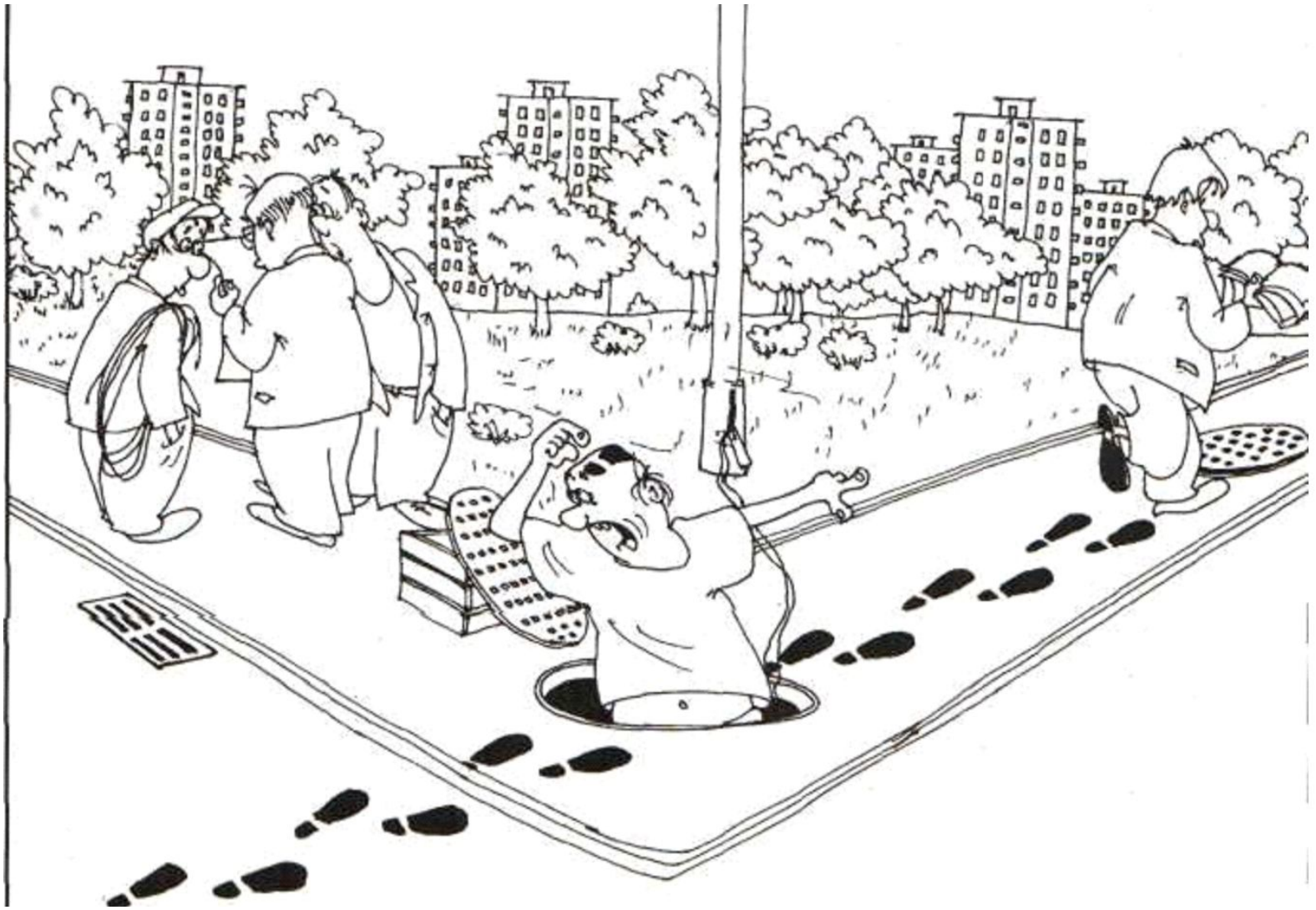
За чисельності працівників на об'єкті **більше ніж 300 осіб генпідрядник повинен організувати роботу медпункту (з постійним медперсоналом).**

Приміщення (установки) для вживання питної води мають бути облаштовані на відстані не більше ніж 75 м по горизонталі і не більше ніж 10 м по вертикалі від робочих місць.

Виробничі та санітарно-побутові приміщення, місця відпочинку, проходи для людей, робочі місця на будівельних майданчиках слід розташовувати за межами небезпечних зон.

Якщо виробничі та санітарно-побутові приміщення розміщено в небезпечних зонах, необхідно розробити графіки безпечного перебування людей у цих

Будівельні майданчики та виробничі дільниці повинні бути огорожені згідно з ГОСТ 23407. Конструкція захисних огорож повинна задовольняти таким вимогам:

- - огорожі, що прилягають до місць проходу людей за межами будівельного майданчика, повинні мати висоту не менше ніж 2,0 м і бути обладнані суцільним захисним козирком із несучою здатністю витримувати снігове навантаження, а також навантаження від падіння дрібних предметів; ці огорожі повинні бути без прорізів, крім воріт і хвірток, які охороняються протягом робочого часу і замикаються після закінчення робіт.
- Робочі місця і проходи до них, розташовані на висоті більше ніж 1,3 м і на відстані менше ніж 2,0 м від межі перепаду по висоті, повинні бути огорожені захисними огорожами. Огорожі слід доставити на об'єкт будівництва до початку виконання робіт та негайно установити після утворення зазначеного перепаду по висоті, а демонтувати безпосередньо перед улаштуванням